

Hoe viezer hoe beter

Waarom studenten trots zijn op hun stinkende (en soms schimmelende) verenigings-outfit. ‘Ik heb mijn kilt maar één keer gewassen: toen had ik schurft’

8

‘Ik voelde me een doelwit’ Na zeven jaar heeft hoogleraar Tahir Abbas zijn ontslag ingediend. Hij voelt zich niet meer veilig om zich te uiten. ‘We zouden openlijk over internationale issues moeten reflecteren, maar alle discussie wordt gesmoord’

4

2

Banden met Israël ‘Wanneer gaan we handelen in de geest van Cleveringa?’

6

Grimme bezuiniging Getroffen insti-
tuten voelen zich voor het blok gezet

Zijn beveiligers in burger wel of niet toegestaan?

Had beveiligingsbedrijf JMB Groep een vergunning om undercover beveiligers in te zetten in gebouwen van de universiteit? Studentenpartij DSP-SC vermoedt van niet. Maar volgens het college is er wel degelijk een ontheffing.

DOOR VINCENT BONGERS

In september 2024 ontstond ophef over de inzet van beveiligers in burger en andere strenge beveiligingsmaatregelen in het Wijnhavengebouw in Den Haag. Zo werden er ook medewerkers en studenten door beveiligers gefotografeerd. Het college heeft altijd gesteld dat het beveiligingsbedrijf JMB Groep ontheffing heeft van de politie om ongeüniformeerde beveiligers in te zetten. 'Op basis van de wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus worden de beveiligingsorganisaties gecontroleerd en gecertificeerd door de politie', zei voormalig vice-collegevoorzitter Martijn Ridderbos destijds. 'De politie geeft een beveiligingsbedrijf ontheffing om in burger te werken, die krijgen dan een zogenoemde grijze pas.' Volgens de Haagse Stadspartij en studentenpartij DSP-SC is die ontheffing er echter niet. De partijen deden navraag bij de politie in Den Haag en kregen te horen dat er geen toestemming tot ontheffing is aangetroffen in hun systemen. 'Het blijkt dat het

bedrijf noch de universiteit toestemming had om beveiliging in burger in te zetten', aldus Michel Vermeer, universiteitsraadslid voor DSP-SC en beleidsmedewerker bij de Haagse Stadspartij. De partij wil sowieso dat de universiteit per direct stopt met het inzetten van undercover beveiligers. De DSP-SC wilde tijdens universiteitsraadsvergadering maandag van het college weten waarom er 'onjuiste informatie' aan de universiteitsraad is verstrekt. Ook vroeg de partij of het college bereid is om 'hiervoor verantwoordingelijkheid te nemen en passende consequenties voor zichzelf te overwegen'. Eerder liet Vermeer weten dat het college zou moeten aftreden als het bedrijf niet de juiste papieren blijkt te hebben. 'Lijkt mij moeilijk om tot een andere conclusie te komen dan deze.' Volgens de huidige vice-collegevoorzitter Timo Kos is er echter sprake van een misverstand. 'Ik snap de vragen en het is uitgezocht', zei hij. 'Het bedrijf heeft de juiste vergunningen voor het werk dat ze doen. Die zijn echter door de politie Midden-Nederland verleend omdat het bedrijf daar gevestigd is en niet door de politie in Den Haag.' Vermeer vond de gang van zaken merkwaardig: 'Ik vertrouw het gewoon niet meer. Zou ik hier een bevestiging op papier van kunnen krijgen?' Kos beloofde het bewijs te sturen: 'We zullen het delen.'

Hoewel de universiteitsraad wil dat de universiteit snel een besluit neemt over de banden met Israëlische instellingen, wil het college van bestuur wachten op het advies van de ethische commissie. Die blijkt pas vorige week te zijn begonnen.

DOOR VINCENT BONGERS

De zwaar beschadigde Al-Azhar universiteit. De foto van Youssef al Zanoun maakt deel uit van de tentoonstelling *Picturing Scholasticide* over de vernietiging van onderwijsinstellingen in Gaza, te zien van 6 t/m 13 mei in het Lipsius

College neemt afstand van veiligheidszaken: ‘Rapport onder de maat’

Het college van bestuur distantiëert zich van verschillende memo's en rapporten van de afdeling veiligheidszaken, die vorige maand na een woo-verzoek zijn geopenbaard.

DOOR MARK REID

De documenten leidden tot veel ophef omdat daarin onder meer de roep om democratisering binnen de universiteit werd vergeleken met extremisme en jihadisme. 'Het rapport van onderzoeksbureau Dyami dat bij de stukken zat, heeft nogal wat vragen opgeroepen', bekende vice-collegevoorzitter Timo Kos maandag tijdens de universiteitsraadvergadering. 'Deze documenten zijn niet door ons vastgesteld, het heeft niet op tafel gelegen bij het college en ik wil hier ook zeggen dat het niet het beleid van de universiteit is. We distantiëren ons als college hiervan. We distantiëren ons ook van het idee dat oproepen tot democratiseren anti-institutioneel extremisme is. Dat past niet bij hoe wij de academische gemeenschap zien.' De stukken zijn volgens Kos wel binnen het veiligheidsteam besproken, waar ze leidden tot verschillen in inzicht. Dat, en het feit dat er wat 'personele wisselingen' zijn geweest, is

de reden dat het nieuwe veiligheidsbeleid op zich laat wachten. Joost Augusteijn (LAG) wilde de weten of de documenten niet laten zien dat de afdeling veiligheidszaken meer als een inlichtingendienst aan het opereren is. 'Dat zijn twee heel verschillende dingen. Dat er gekeken wordt naar cybersecurity en naar de beveiliging van belangrijke mensen, dat is duidelijk. Maar als de afdeling gaat infiltreren in groepen die mogelijk in de toekomst iets gaan doen, dan werken ze als een inlichtingendienst. Ik betwijfel of onze afdeling die rol zou moeten vervullen.' Kos: 'Wat we bij alle universiteiten zien is dat het dreigingsbeeld anders is dan een paar jaar terug. Er zijn echt concrete dreigingen. Ik hoop dat we dat snel kunnen loslaten, we willen een open gemeenschap zijn.' 'Wat zegt het over de afdeling veiligheidszaken dat we bij Dyami uitkomen?' wilde raadslid Michel Vermeer (DSP-SC) weten, doelend op het rapport dat studenten terroristische loyaliteiten verweet. Daarover was Kos duidelijk: 'Het rapport was onder de maat, en het is niet goed dat voor de partij is gekozen.' Het college kondigde aan op een later moment met een nieuw veiligheidsbeleid te komen en dat te bespreken met de universiteitsraad.

‘Wanneer gaat u handelen in de geest van Cleveringa?’

Er is een heel simpele oplossing voor de demonstraties', zei Joost Augusteijn van personeelspartij LAG maandag tijdens de universiteitsraadsvergadering. 'Wat is er nog nodig voor het college om de banden met Israëlische instituties te verbreken? Er worden in Gaza bijna twee miljoen mensen uitgehongerd.' De Leidse tijdelijke commissie 'toetsing ethische aspecten in samenwerkingen' heeft vastgesteld dat het niet schenden van mensenrechten een centraal criterium is waar samenwerkingen aan moeten voldoen, legde Augusteijn uit. 'Het Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD) spreekt van genocidaal geweld. Onze eigen minister van Buitenlandse Zaken heeft in de EU aan de bel getrokken. Andere universiteiten zijn ons al voorgegaan in het op z'n minst opschorten van banden. Wanneer gaat het college in de geest van Cleveringa handelen? Hij was bereid om op te staan toen mensen om etnische redenen werden vervolgd. Wanneer gaat deze univer-

siteit de moraal volgen die zij aanhangt en deze banden verbreken?' 'We vinden het vreselijk wat er in Gaza gebeurt', reageerde rector Hester Bijl. 'We begrijpen absoluut de wanhoop van onze medewerkers en studenten en delen de afschuw ten volle. We vinden wel dat we het proces dat we hebben ingezet serieus moeten doorlopen. We doorbreken niet de banden met partijen om politieke redenen maar kijken goed naar de banden die wij specifiek hebben met instellingen in Israël.' In februari 2024 vroeg Augusteijn met medepartijlid Timothy de Zeeuw al aan het college om de banden op te schorten. Het college wilde dat niet maar besloot na enige tijd toch dat er een onderzoek moest komen. Nadat een tijdelijke commissie een werkwijze ontwikkelde voor de huidige commissie bleek deze vorige week eindelijk van start te zijn gegaan. 'Sinds 27 mei hebben we een commissie die meteen de opdracht heeft gekregen om de lopende samenwerkingen te bekijken', aldus Bijl. 'We zijn er blij mee.' De rector erkende dat 'we er lang over hebben ge-

daan'. 'Het was best moeilijk om de commissie zorgvuldig te formeren. Het vinden van leden was lastig. We hebben gevraagd om voor de zomer met een advies te komen.' Hoogleraar criminologie Joanne van der Leun is voorzitter van de commissie. De andere leden zijn Dorota Mokrosinska (hoogleraar praktische filosofie), Dirk Engberts (emeritus hoogleraar normatieve aspecten van de geneeskunde) en Rick Lawson (hoogleraar Europees recht). Voor deze specifieke casus is Petra Sijpesteijn, hoogleraar Arabisch, toegevoegd. 'Zij kan helpen bij het vinden van nog meer experts', aldus Bijl. 'Als het advies er ligt dan willen we daar graag over in gesprek met de raad en andere belanghebbenden.' Er komen ook nog bijeenkomsten, ook met experts en de commissie, om de situatie te bespreken, aldus de rector. 'Soms gaan ontwikkelingen in de wereld sneller dan procedures', reageerde Augusteijn. 'Waarom kan deze commissie een betere afweging maken dan organisaties die dat al eerder hebben gedaan en daarin

zijn gespecialiseerd?' Bijl: 'We willen het met onze eigen zorgvuldige werkwijze doen. De commissie zal zich ook deels baseren op rapporten en onderzoeken die al zijn verschenen. Er zijn ook experts en andere mensen uit onze gemeenschap die ze kunnen raadplegen. Meerdere bronnen zijn noodzakelijk.' 'Mensen zullen blijven protesteren zolang er niets gebeurt', stelde Augusteijn. 'We doen dit niet om protesten te stoppen', aldus Bijl. 'De meeste experts zijn het er over eens dat het een genocide is', zei Michel Vermeer van studentenpartij DSP-SC. 'Gaat de universiteit die omschrijving overnemen?' 'Dat is een duiding van experts', reageerde Bijl. 'Ik ben een bestuurder en geen inhoudelijk expert. Het gaat niet om duiding van wat er aan de hand is, maar over wat de commissie vindt van de banden met de instellingen.'

Defensie snapt het succesgeile ik-ideaal van mijn generatie

Van de week herlas ik het satirische toneeldrama *De pantserkrant* van Menno ter Braak uit 1935. Niet omdat het een bijzonder komisch niveau bereikt, maar vooral omdat de thematiek sinds onze recente defensie-uitbreiding weer springlevend is. Het toneeldrama verhaalt over een zelfingenomen en corrupte redactie van een democratisch dagblad dat met een wapenfabrikant als nieuwe geldschietert plotseling een ommezwaai maakt en in de bres springt voor fascistische waarden. Een daadkrachtig volkskarakter, de sterke man en het nationale beginsel zijn volgens de wispelturige hoofdredacteur van de ene op de andere dag nodig om de democratie te redden. Ter Braak erkent in het slotwoord dat deze plot onmiskenbaar overdreven is, omdat we in Nederland te fatsoenlijk zijn voor een aan de wapenindustrie verkochte pers. Toch geeft het te denken nu wij aan de vooravond staan van een gigantische herbewapening: welke positie gaan de media innemen ten opzichte van de aanstormende militarisering ten behoeve van onze nationale veiligheid? Durven ze de onloochenbare keerzijde van wapengeweld te blijven benoemen? Of scharen ze zich stiltes achter de monsteropgave van Defensie? Ze zouden bijna wel moeten, want zonder massale maatschappelijke bijstand maakt Defensie geen schijn van kans. De politiek filosoof Alexis de Tocqueville legt in *Over de democratie in Amerika* namelijk uit dat democratische naties de grootste moeite zullen hebben om hun krijgsmacht te mobiliseren. De democratische mens is volgens hem dusdanig gehecht aan zijn huiselijke welstand, gaat dusdanig op in zijn kleine ondernemingen en gevoelt een dusdanig groot medelijden met zijn medemens, dat hij nimmer te porren is voor grootse oorlogs-

‘Geef jij je traineeship op om door de loopgraven van Oekraïne te gaan tijgeren?’

suist. / Geertruida staat een overhemd te strijken. / Ik heb maar van de bladzij op te kijken / om te beseffen welk geluk hier huist.' Als je de huidige reclamespotjes van Defensie bestudeert, lijkt het wel of ze Tocqueville hebben gelezen. Je ziet gelijk dat ze zich magnifiek hebben aangepast aan het succesgeile ik-ideaal van mijn generatie, wars van alle vaderlandsliefde. Het gaat louter en alleen om mij, ja, ik ja, ik heb de touwtjes in handen, ben een God in 't vlakst van mijn gedachten en alle banen zijn de onderdanen van mijn heilige plan, hence I'm thrilled to announce my next one year of commitment. Er is ook een pond selfempowerment en uiteraard een onse impact, maar je kan zo doorstromen naar een volgende uitdaging, mocht je het neerknallen van mensen even zat zijn. Maar is dat genoeg? Kun je onze militaire miljardenverrijzenis voltrekken zonder een greintje patriotisme, zonder een ethisch besef van dienstbaar zijn aan Nederland? Me dunkt van niet. Elk land waarin het leger een meer centrale plaats krijgt, beweegt toe naar meer eenheid, een vastere identiteit, omdat het een nationale oproep en afbakening impliceert van een Wij dat verdedigd moet worden tegen een Zij. Maar ja, dé Nederlandse identiteit, ik brand me er niet aan... Om een wederopleving van nationalisme te voorkomen, is het wellicht een uitweg om deze strijd bare Wij-gemeenschap op te rekken tot Europees niveau, maar daarvoor is het Europese eenheidsgevoel vermoedelijk toch te zwak. Elke redelijke student beschouwt Rusland als de megalomane agressor die onmiddellijk gestraft moet worden, maar om je traineeship bij Deloitte op te geven om door Oekraïense loopgraven te gaan tijgeren? Sorry, ik heb zo een call. Stuur je me een reminder? Uit nieuwsgierigheid bekeek ik de vacatures van Defensie om te onderzoeken waar ik straks van dienst kan zijn. Mijn categorie 'Cultureel/taalkundig' had alleen iets openstaan voor een allround bariton saxofonist bij ceremoniële aangelegenheden. Ik wacht dan toch even af tot die van allround lijdichter vrijkomt. Op dat moment zal ik onverveerd mijn bijdrage leveren: 'Hier vocht Evert-Jan Koen tegen Poetin / Tot er een Kalasjnikov schoot, recht z'n snoet in.'

Henrik Laban studeert Neerlandistiek

‘Wat echt pijn doet, is een hoofdwond’

‘Sorry dat we onze hoofden tegen wapenstokken stootten’, aldus de demonstranten die (na eerdere mislukte pogingen) publiekelijk in debat gingen met bestuurders over het strenge veiligheidsbeleid en het politiegeweld bij het recente Wijnhaven-protest.

DOOR MARK REID

‘Wat fijn dat jullie er zijn, we hebben jullie de vorige keer gemist’, zegt de moderator van de discussieavond vorige week woensdag in het Lipsius tegen de aanwezige universitaire bestuurders. Bij een eerdere bijeenkomst waren de leden van het college van bestuur ook uitgenodigd, maar toen bleven hun stoelen leeg. Directe aanleiding voor de avond is de houding van de universiteit tegenover demonstranten, en dan met name het protest op 6 mei waarbij twintig studenten door politiegeweld gewond raakten en vijf het bewustzijn verloren. Op dinsdag organiseerde de universiteit zelf ook een bijeenkomst om daarover te praten. Hoewel die was aangekondigd als een praatessie voor de hele universitaire gemeenschap, bleek later dat toegang alleen voor genodigden was. De actiegroepen konden zich daar niet in vinden en besloten de bijeenkomst te boycotten, omdat ‘een constructieve dialoog niet van bovenaf georganiseerd kan worden, vooral niet als onze universiteitsleiding in het geheim en illegaal undercover beveiliging inhuurt om studenten van kleur en studentenactivisten tot doelwit te maken’. Het alternatief is een eigen, openbaar debat-een-dag-na-de-besloten-bijeenkomst – waarbij ook vice-rector Erwin Muller en vice-collegevoorzitter Timo Kos aanschuiven. De kans om eindelijk met – of tegen – bestuurders te praten laten de actiegroepen niet lopen. Zo klaagt student Bláithín dat de universiteit het politieoptreden omschreef als ‘confrontaties tussen studenten en de politie’. ‘Namens Students for Palestine onze excuses dat we zo hard onze hoofden hebben gestoten tegen wapenstokken van de politie. Jullie schrijven dat het pijn deed om de politie te moeten bellen.

Wat pas echt veel pijn doet, is een hoofdwond.’ Ook vallen meerdere sprekers uit tegen een document van de afdeling veiligheidszaken dat via een woo-verzoek naar buiten kwam. ‘Die documenten lezen als een pvv-manifest. Het is op basis van deze memo’s duidelijk dat de liberale waarden van de universiteit neerkomen op islamofobie en medeplichtigheid aan genocide’, aldus Lizzie van actiegroep Open Leiden. Robert van studentenvereniging ASA zegt dat de studenten van kleur veel vaker doelwit zijn van beveiliging: ‘Ik zou liever niet opnieuw hoeven zeggen dat racisme slecht is. Maar hier ben ik weer.’ Het zijn stuk voor stuk ‘krachtige oproepen voor gerechtigheid’, reageert Timo Kos. ‘Wat ik meenam van de bijeenkomst gisteren was dat het vertrouwen gebroken is. En ik zie het als mijn taak om dat vertrouwen te herbouwen.’ ‘We kunnen dit niet oplossen in een avond’, vult vice-rector Muller aan. ‘Maar we zullen onthouden wat jullie zeiden.’ De moderator antwoordt droogjes dat dit ook niet de eerste avond is. Op de vraag wanneer de banden met Israëlische instituten verbroken worden, antwoordt Kos dat de commissie zich met die vraag bezighoudt, wat tot een schamper gelach uit de zaal leidt. ‘Het advies van de commissie wordt met decanen en de universiteitsraad besproken. Op basis daarvan komen we tot beleid. We moeten eerst zien wat het advies is, maar ik denk dat we het zullen volgen.’ Bláithín: ‘Maar kunnen jullie niet nuaal zien wat er voor banden er zijn en zeggen “Oh, dat is best fucked?”’ Muller: ‘We willen op een academische manier naar die banden kijken, daarom is er een commissie. Maar die doet er wel lang over.’ Uit de zaal komt de vraag waarom in het statement van het bestuur over de demonstratie op 6 mei niks werd gezegd over politiegeweld. ‘Dat was eerst niet duidelijk’, antwoordt Kos. ‘Wij zagen niet wat er buiten gebeurde. Later pas zagen we video’s en hoorden we hoe veel studenten er waren aangehouden. Het was grimmig. Jullie zijn in elkaar geslagen, dat is vreselijk en dat tast het demonstratierecht aan. Dat willen we niet.’

College van bestuur wil meer onderzoek naar Wijnhaven-protest en politiegeweld

Het college van bestuur zegt nog steeds ‘niet te weten wat er precies is gebeurd’ en wil daarom het politiegeweld niet veroordelen.

DOOR MARK REID

‘Ik wil beginnen met benoemen dat we hechten aan de vrijheid om te demonstreren’, aldus vice-collegevoorzitter Timo Kos. Maandag gaf hij tijdens de universiteitsraadvergadering een uitgebreid statement over het Wijnhaven-protest van 6 mei. ‘We willen evalueren hoe we om kunnen gaan met de wens van studenten en medewerkers om te demonstreren, maar hoe we dat op een veilige en ordelijke manier doen. We kunnen niet goedkeuren dat nooddeuren geblokkeerd worden waardoor de veiligheid in het geding komt.’ Volgens Kos zal het misschien nooit helemaal helder worden wat er precies is gebeurd. ‘Maar er zijn gewonden gevallen en dat is wat je niet wil.’ Hij benadrukte wel dat vragen over de proportionaliteit van het politieoptreden voor gemeente en politie zijn.

Raadslid Michel Vermeer (DSP-SC) vond het opvallend dat het college nog steeds niet zegt te weten wat er gebeurd is. ‘Er zijn heel veel beelden van het geweld en jullie veroordelen dat niet in jullie statements, hoezo niet?’ ‘Wat wij ingewikkeld vinden is dat we niet weten wat de aanleiding is dat de politie zo optreedt’, antwoordde Kos. ‘We zijn wel geschrokken van het geweld en op het *chilling* effect dat dit kan hebben op het demonstratierecht.’ ‘Ik was ЕВБО’er bij de demonstratie’, zei student-lid Sami Katkhouda (DSP-SC). ‘Ik heb zelf drie bewustelozen verzorgd, en ook mensen met botbreuken, hersenschuddingen en kneuzingen. Je kan dit geweld toch veroordelen?’ ‘Wij vinden het vreselijk’, aldus Kos. ‘Al het geweld raakt ons ook. Maar het is ingewikkeld tot waar wij verantwoordelijk zijn. Het duurde ook even totdat wij een beeld hadden van de situatie. Van de politie hoorden wij aanvankelijk dat het meeviel. Later hoorden we ernstiger verhalen. Daarmee is het niet goedgepraat. Maar het blijft de verantwoordelijkheid van de politie.’ Het evaluatierapport over de gebeurtenissen rond de demonstratie wordt later besproken met de raad.

‘Studenten konden niet meer naar huis omdat ze sleutels moesten achterlaten’

Na de ontruiming van het bezette Wijnhaven waren studenten soms een week hun achtergelaten spullen kwijt.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

‘Op het moment van ontruiming moesten de aanwezigen hun spullen inderdaad achterlaten’, zei bestuurslid Saskia Goedhard onlangs tijdens de faculteitsraadsvergadering van Geesteswetenschappen. Het zou zijn gegaan om jassen, sleutels en laptops. ‘Medewerkers van Wijnhaven hebben die spullen verzameld. Vervolgens was er onduidelijkheid over de procedure bij teruggave: wat moet een student laten zien om te bewijzen dat het jouw spullen zijn? Daar zat een juridisch aspect aan dat uitgezocht moest worden. Het heeft dus even geduurd voordat tot uitgifte kon worden overgegaan.’ Volgens Goedhard waren de spullen echter weer op donderdag 8 mei teruggegeven. ‘Dat lijkt me stug’, reageerde studentraadslid Boris van Tuijl. ‘Want ik heb van studenten gehoord dat ze hun

spullen pas de week daarna hebben teruggekregen. Die konden niet meer naar huis omdat ze geen huissleutels meer hadden.’ ‘Dat is tegenstrijdig met de informatie die ik heb’, reageerde Goedhard. Bovendien was onduidelijk hoe studenten hun spullen weer konden terugkrijgen. ‘Er werd niet over gecommuniceerd’, zei Van Tuijl. ‘Behalve dat er ergens op de website van de universiteit een telefoonnummer stond dat je kon bellen om erachter te komen waar je je spullen op kon halen. Maar dat nummer was tot 19 uur bereikbaar. Dat is natuurlijk geen goede manier om te communiceren.’ Studentraadslid Julia de Klerk: ‘Ik begrijp dat je bij een ontruiming je spullen achterlaat. Maar dat studenten een week hun huis niet in kunnen, dat kan niet.’ Van Tuijl: ‘Er is gewoon best veel misgegaan en de studenten zijn de dupe. Ik zit er een beetje mee in mijn maag.’ ‘Ik hoor wat jullie zeggen en ik luister er ook naar, maar ik kan niet alles verifiëren’, antwoordde Goedhard. ‘Maar we nemen het in de evaluatie zeker mee.’

Deze prof voelt zich niet meer veilig (en vertrekt)

Professor Tahir Abbas heeft na bijna zeven jaar zijn ontslag ingediend, mede omdat hij zich aan de Universiteit Leiden niet meer veilig voelde om zich te uiten. ‘Als ik de faculteit binnenloop, voelt het alsof ik een doelwit op mijn rug heb.’

DOOR MARK REID
FOTO MARC DE HAAN

Hij had zijn ontslag al ingediend. Maar toen Tahir Abbas zag hoe de universiteit omging met de demonstranten op 6 mei voelde de hoogleraar radicalisation studies zich genoodzaakt om alsnog een brief te schrijven aan de rector. Daarin verwijt hij de universiteit niet genoeg gedaan te hebben om studenten te beschermen tegen politiegeweld en om de academische vrijheid te bewaken door ervoor te zorgen dat studenten zich kunnen uiten. Ook stelt hij dat de onveiligheid aan de universiteit hem persoonlijk heeft getroffen.

U schrijft in uw brief aan de rector dat u ‘uw droombaan’ moet verlaten omdat er een onveilige sfeer heerst. Hoe uitte dat zich in uw geval?

‘Ik sprak me al vroeg uit over de situatie in Gaza. Voor ik ook maar vagelijk suggereerde dat er misschien een genocide plaatsvindt, kreeg ik zeer luide pushback van mensen binnen de faculteit. Ik moest het maar wegstoppen. Als je erover in gesprek wilde, moest dat maar ergens in een hoekje. ‘Ik voelde me daardoor zeer geïsoleerd, zeker als een Brit tussen voornamelijk Nederlanders én als persoon van kleur met een islamitische naam. Als ik de faculteit binnenloop, voelt het alsof ik een doelwit op mijn rug heb, zeker met al die beveiliging bij de ingang. ‘We hebben hier zoveel studenten van over de hele wereld die ideeën en inzichten met zich meenemen. Zij kunnen het debat verbeteren en vormgeven, maar dat debat wordt juist gesmoord. Dat is zeer frustrerend en maakte dat ik me alleen maar geïsoleerder voelde. ‘Het idee achter de brief aan de rector was om te benadrukken dat alles heel anders had kunnen worden aangepakt. Wat er nu gebeurt is dat mensen uit elkaar gespeeld worden en zich onveilig voelen. ‘Ik denk niet dat dat de bedoeling was van het universiteitsbestuur, maar ik geloof dat ze naar de verkeerde stemmen luisteren.’

U had daarvoor al ontslag ingediend. Waarom?

‘Ik moet allereerst zeggen dat ik een fantastische nieuwe kans gekregen heb aan Aston University in Birmingham. Het geeft me veel ruimte om wat op te bouwen, mezelf uit te dagen en om mijn carrière verder te ontwikkelen. ‘Maar er was ook een grote push-factor bij mijn vertrek. Sinds de gebeurtenissen van 7 oktober is de stemming op de campus veranderd. Het viel me op dat de reactie van de universiteit heel anders was dan toen Rusland Oekraïne aanviel. Toen was er een idee dat we iedereen moesten samenbrengen om wat te doen, of het er in ieder geval over te hebben. ‘De reactie op wat er nu in Israël en Palestina gebeurt is heel anders. Alle discussie wordt gesmoord. We zijn een internationale universiteit, en we zouden openlijk over internationale issues moeten reflecteren. Daar hint de naam van mijn faculteit ook al naar: *global affairs*. Maar dat gebeurt niet.’

Wat gaat er dan verkeerd?

‘De universiteit had de kans om verschillen tussen groepen te overbruggen, maar in plaats daarvan zijn die door nietsdoen en onkunde vergroot. Vervolgens schuiven ze alle schuld af op studenten die boos zijn, zich machteloos voelen, en juist nu het gesprek aan willen gaan over gevoelige en actuele onderwerpen. ‘Het is onze taak als docenten om ervoor te zorgen dat die discussies plaatsvinden, maar het blijkt enorm moeilijk te zijn om daar binnen de universiteit ook maar enige ruimte voor te scheppen. Mensen moeten hun gevoelens en gedachten kunnen uiten, maar nu zijn we alleen bezig met spreekwoordelijke stenen naar elkaar te gooien. ‘Misschien ben ik geradicaliseerd door wat ik online heb gezien, en ik ben als onderzoeker van racisme, extremisme en conflicten zeer bewust van mijn eigen bias, maar ik heb nog nooit zoiets afgrijpselijks gezien als wat er nu in Gaza gebeurt. En dan is er de stilte, het gebrek aan actie overal. Geen wonder dat onze studenten boos zijn en gehoord willen worden. Zij zijn onze toekomst. Het is alleen maar passend dat zij zich uitspreken.’

Wat zou het universiteitsbestuur dan beter kunnen doen?

‘Ik ken de bestuurders niet persoonlijk, maar het lijkt alsof ze vastzitten in hun denkbeelden en daar niet uit kunnen breken. Ik weet niet of de universiteit dapper genoeg is om toe te geven dat er fouten gemaakt zijn, maar daar zijn we nog niet. De boodschap is nog steeds heel smal, studentenprotesten worden voornamelijk gezien als veiligheidsrisico. Maar protest is juist onderdeel van het universitaire leven. Dus ik zou ze willen zeggen dat ze studenten juist als toegevoegde waarde moeten zien, in plaats van als vijand.’

Hoe verklaart u die reactie?

‘Ik denk dat ze het gewoon niet weten. Ze gaan gewoon op hun handen zitten en doen zo weinig mogelijk. Dat zien ze als de veilige optie, terwijl het de verkeerde optie is. De onrust gaat niet weg. ‘Ik wil niet eens dat de universiteit een standpunt voor of tegen inneemt, maar dat ze op zijn minst erkent wat er gebeurt, dat er

verschillende stemmen zijn binnen de universiteit en dat we die discussie gaande moeten houden. ‘Ik zou het fantastisch vinden als kritische stemmen zouden samenkomen in een academische, intellectuele discussie gericht op de gemeenschap en op beleid. Er zijn zo veel invalshoeken die je kan kiezen dat er altijd wel wat gemeenschapelijke grond te vinden is tussen groepen. Van daaruit zijn er zoveel kansen om allianties tussen Joodse, christelijke en islamitische gemeenschappen te bouwen, en juist dat is niet gebeurd.’ ‘Ik snap dat het moeilijk is om de universiteit te besturen. Het is een erg oud instituut en het bestuur moet bij elke beslissing 450 jaar aan geschiedenis meewegen. Er zijn veel stemmen die om aandacht vragen en veel conflicterende belangen die moeten worden afgewogen. Maar in dit geval is er duidelijk een gebrek aan autoriteit en zichtbaarheid geweest vanuit de top.’

Gaat u de universiteit missen?

‘Zeker, de universiteit is een gedegen instituut met veel goede mensen. Ik ga mijn fantastisch slimme studenten missen die me de beste vragen stelden. Zij lieten mij nadenken en op onderzoek uitgaan. Ik ga de excellente academici missen met wie ik veel goede gesprekken heb gevoerd. De universiteit gaat nog veel aan hen hebben. Ik hoop dat mijn collega’s de strijd voort kunnen zetten. Ik wens ze veel succes en ik hoop dat ze de universiteit trots kunnen maken. Ik voelde me altijd trots dat ik kon zeggen dat ik aan de Universiteit Leiden werkte. De universiteit gaf me een thuis en veel mogelijkheden. Maar ik ben ook blij dat ik na 15 maanden waarin ik me onzeker en onveilig voelde een nieuwe kans elders heb gekregen. ‘Den Haag heeft als stad veel pluspunten en ik heb het hier zeven jaar zeer naar mijn zin gehad. Het strand is dichtbij, je kan er goed eten, en het heeft goede verbindingen. En voor iemand als ik, die werk boven alles stelt, is het heel fijn om op vijf minuten lopen van de universiteit te kunnen wonen.

Heeft u een antwoord gekregen op uw brief aan de rector?

‘Nee. Is dat gebruikelijk dan? Ik zou er graag een krijgen, of een kans om met het universiteitsbestuur te spreken. Ik weet niet eens of ze weten dat ik besta.’

Raad is tegen bezuinigingen: ‘Instituten zijn voor blok gezet’

De universiteitsraad heeft een negatief advies gegeven over de bezuinigingen die zijn voorgesteld door de werkgroep ‘Andere Tijden’. Dat kan nog veranderen als de getroffen instituten serieus de kans krijgen om alternatieven te bieden. ‘Ze zijn voor het blok gezet.’

DOOR VINCENT BONGERS

Hoewel de val van het kabinet mogelijk gevolgen gaat hebben op de forse bezuinigingen op het hoger onderwijs, gaat de universiteit er voorlopig vanuit dat er de komende jaren dertig miljoen euro moet worden bespaard. De werkgroep ‘Andere Tijden’ kreeg de opdracht om een à twee miljoen aan bezuinigingen te vinden. Het werd meer dan drie miljoen.

De voornaamste slachtoffers van de besparingen zijn de Academy of Creative and Performing Arts (ACPA), het honours onderwijs en het International Institute for Asian Studies (IIAS). Van die laatste twee wordt de universitaire bijdrage gehalveerd.

De raad is zeer kritisch op de bezuinigingen en op de manier waarop de werkgroep en het college van bestuur die heeft bepaald. ‘Het is raar dat de instellingen waarop wordt bezuinigd niet is gevraagd of ze op een andere manier het bezuinigingsdoel konden bereiken’, zei Joost Augusteijn van personeelspartij LAG maandag tijdens de universiteitsraadsvergadering. ‘Ze zijn nu voor het blok gezet.’

Volgens de raad had het college geen oog voor alternatieven die de instituten voorstelde, is het proces te gehaast verlopen en wordt er onterecht meer bezuinigd dan vooraf was aangekondigd. Ook zat er bijvoorbeeld geen vertegenwoordiger van Geesteswetenschappen in de werkgroep.

‘Het was vooral een financiële analyse’, reageerde vice-collegevoorzitter Timo Kos. ‘Een kort proces met een compacte werkgroep die twee bepalende vragen meenamen in hun advies: “Wordt de eenheid bekostigd door de overheid en wat is de bijdrage aan onderwijs en onderzoek?”’

Het IIAS wordt volgens Kos niet betaald door de overheid. Het bestuur van het instituut denkt daar anders over (zie interview hiernaast). ‘De bijdrage van IIAS direct op ons onderwijs en onderzoek is zeer klein’, aldus rector Hester Bijl. ‘Je moet uiteindelijk kiezen.’

‘Bij ACPA loopt een overeenkomst met de Hogeschool der Kunsten in Den Haag’, zei Kos. ‘Die willen we niet op deze manier verlengen en herzien wat we willen bijdragen.’ ‘We gaan heel goed kijken hoe we kunnen zorgen dat de ingezette promotietrajecten goed afgemaakt kunnen worden’, legde Bijl uit. ‘We willen een nieuwe overeenkomst sluiten over de promoties die kosten-effectiever is.’

‘Het advies is openbaar gemaakt terwijl het niet eerst naar alle getroffen instituten is gestuurd’, zei Femke Spaargaren van studentenpartij pBms. ‘Dat heeft pijn gedaan bij mensen.’ Kos erkende dat dat een fout was. ‘Excuus, dat is niet helemaal goed gegaan. Er had met alle eenheden contact voor publicatie moeten zijn. Niet overall is dat gelukt, dat moet beter.’

Hij gaf ook een verklaring waarom de bezuinigingen hoger zijn uitgevallen dan aangekondigd. ‘Er zitten de nodige gaten in de begroting en we weten ook niet hoe snel bepaalde andere bezuinigingen kunnen worden gerealiseerd.’ De raad gaf uiteindelijk een negatief advies over het onderzoek van de werkgroep en de daarop gebaseerde bezuinigingen. Dat kan nog in positief advies veranderen als de getroffen instituten hun businesscase kunnen bespreken met het college en zo wellicht tot een lagere besparing kunnen komen.

IIAS-bestuur: ‘We konden ons niet fatsoenlijk verdedigen’

Het bestuur van het International Institute for Asian Studies waarvan het budget wordt gehalveerd, is kritisch op het besluit en op het functioneren van bezuinigingswerkgroep ‘Andere Tijden’. ‘Wij kregen de vraag: “Zou de wereld rouwen als jullie worden gesloten?”’

DOOR VINCENT BONGERS

Het International Institute for Asian Studies (IIAS) krijgt te maken met bezuinigingen die in vier jaar tijd oplopen tot een derde van de begroting (50 procent van de universitaire bijdrage), tenzij de val van het kabinet dat besluit nog beïnvloedt. Het bestuur van het instituut is uiterst kritisch op het advies van de werkgroep ‘Andere Tijden’, die van het college van bestuur de opdracht kreeg om een dertig miljoen euro uit de universitaire begroting te schrappen. ‘Het rapport van de werkgroep oogt onsamenhangend en is op sommige punten onvoldoende uitgewerkt’, zegt IIAS-directeur Philippe Peycam. ‘Het is slecht onderbouwd’, vindt bestuursvoorzitter Adriaan Bedner, tevens hoogleraar recht en samenleving in Indonesië. De werkgroep en het college stellen dat we direct gefinancierd worden door de universiteit en niet door de overheid. Maar het geld komt wel degelijk van het ministerie van Onderwijs en was oorspronkelijk specifiek toegewezen. Pas later werd het onderdeel van de vaste voet die de universiteit ontvangt van het ministerie. Leiden kreeg het instituut omdat het zo’n grote rol in de Geesteswetenschappen speelt. Andere universiteiten wilden het ook wel. De werkgroep zegt nu: ‘Laat die andere universiteiten ook betalen.’ Maar Leiden wordt juist al betaald voor het instituut. De redenering van de werkgroep is moeilijk te volgen.’

De werkgroep stelt dat deze afspraak uit 1993 toe is aan herziening. Onterecht?

Bedner: ‘Door de bijdrage te schrappen brengt Leiden zijn positie in gevaar, want we krijgen via die vaste voet extra geld voor het instituut. Andere universiteiten kunnen hierover gaan klagen: “Leiden houdt zich niet aan de afspraken.”’ IIAS-manager Martina van den Haak: ‘Waarom zou Leiden geld moeten krijgen als ze het niet gebruikt waar het voor bedoeld is?’

Bedner: ‘We hebben dit uitgelegd aan de werkgroep en daar komt dan geen reactie op.’

Wat zijn de gevolgen van de bezuinigingen?

Van den Haak: ‘Als het vijftig procent blijft, moeten we de staf en programma’s reduceren.’ Peycam: ‘Het raakt de kern van het instituut. Vijftig procent is irrationeel.’

Bedner: ‘Er is ons niet gevraagd hoe we kunnen functioneren met de helft. Van een kritische analyse van de werkgroep is geen sprake.’

Van den Haak: ‘Volgens de werkgroep kon dat niet vanwege tijdgebrek en praktische overwegingen. Ze mailden ook dat er daarom geen vragenlijst is gestuurd naar de speciale toekenningen onder de half miljoen. Zo vielen er organisaties af en kwam er meer druk op ons.’ Peycam: ‘Ik vind dat onlogisch. Iedereen zou moeten bijdragen.’

Bedner: ‘Het advies van de werkgroep was overigens om alle financiering te schrappen. Dat is nu de helft. We zijn blij dat het college, anders dan de werkgroep, het belang van het instituut wel onderkent.’

Waarom is het belangrijk?

Peycam: ‘We hebben een uniek fellowshipprogramma. Onze alumni zijn verspreid over heel de wereld. Een deel van hen wordt hoogleraar en universiteitsbestuurder. Dat netwerk is zo belangrijk en helpt ook weer bij de financiering. We

Het zogeheten Terracottaleger. De grafgiften die werden meegegeven aan de eerste keizer van China, Qin Shi Huangdi (259–210 voor Christus) behoren tot het unesco-werelderfgoed

zijn verder bijvoorbeeld een intermediair voor Nederland en de EU in contacten met de Afrikaanse, Aziatische en Latijns-Amerikaanse landen. De Nederlandse ambassades begrijpen ons belang en faciliteren wat wij doen. De EU steunt ons. Leiden en Nederland hebben vrienden nodig in de Global South en Afrika en daarin spelen wij een actieve rol. Dit blijft echter lastig om aan het college uit te leggen.’

Als de invloed van IIAS zo groot is, kan het dan zelf niet meer fondsen werven?

Van den Haak: ‘We trekken al veel externe fondsen aan en doen veel in co-partnerschap. Je hebt echter een basis nodig voor staf en het gebouw om dat te kunnen doen.’ Peycam: ‘Een infrastructuur. We slagen er juist in om unieke fondsen aan te boren vanwege de niche waar we in zitten.’

Bedner: ‘De Mellon Foundation in de VS bijvoorbeeld.’ Peycam: ‘Zij hebben ons uitgenodigd om hen te adviseren over hun strategie. Inmiddels hebben ze ons drie beurzen gegeven. Het Duitse ministerie van Buitenlandse Zaken vraagt ons om advies. ‘Onze banden met Indonesische universiteiten en overheid zijn goed.

De universiteit kan deze connecties gebruiken, ook om fondsen binnen te halen.’

Bedner: ‘Het gaat niet alleen om een miljoen op de begroting. De impact van het instituut is niet alleen direct in geld uit te drukken.’

Julie zijn niet blij met hoe ‘Andere Tijden’ te werk is gegaan. Wat ging er mis?

Bedner: ‘Het moest allemaal vooral heel snel.’ Van den Haak: ‘Eind januari kregen we een mail met een zogenoemde *pre-scan*: een vragenlijst over het instituut.’

Peycam: ‘Die vragen waren zeer restrictief. We konden niet uitleggen wat ons instituut uniek maakt.’

Bedner: ‘De werkgroep schrijft dat onze impact op onderwijs en onderzoek onduidelijk is. Als je op onze website naar al onze projecten kijkt, is daar niets onduidelijks aan. Blijkbaar heeft de werkgroep dat niet gedaan.’

Peycam: ‘Er lijkt niemand in te zitten die iets weet van internationale samenwerkingen. Ik schrik daarvan, vind het *scary*. Dan krijg je vragen als: “Kun je het postdocprogramma niet gewoon schrappen?” Tsja. Onze fellows zijn wereldwijd actief, invloedrijk en fungeren als ambassadeurs van de Universiteit Leiden.’

Van den Haak: ‘Op vrijdag krijg je een mail dat ze je aankomende woensdag online willen spre-

ken. We dachten dat het alleen om verduidelijking zou gaan van de pre-scan. Tijdens die bijeenkomst bleek dat we op de shortlist van vijf instituten voor de bezuinigingen stonden. De toon van het gesprek was ehm... bijzonder. We kregen bijvoorbeeld de vraag: “Zou de wereld rouwen als het IIAS wordt gesloten?” En verder: “Hoeveel jaar hebben jullie nodig om zelfstandig te opereren? Waarom betalen andere universiteiten niet mee?”

Peycam: ‘Heel dwingend allemaal.’ Van den Haak: ‘In het rapport zijn zaken uit de context gehaald, zoals bijvoorbeeld de suggestie dat onze fellows onderzoek doen naar thema’s die nauwelijks raakvlakken hebben met de Universiteit Leiden. Dat is namelijk zeker wel het geval.

‘De manier waarop het is verwoord lijkt bedoeld om de vraag op te roepen: “Waarom betalen we hier eigenlijk voor?”’ We wilden het rapport voor publicatie graag lezen. Dat zou echter voor te veel onrust zorgen. We werden onwetend gehouden, dat zorgde juist voor onrust.’

Bedner: ‘We hebben niet de kans gehad om fatsoenlijk input te leveren. Ik moest zelf maar zien een lid van de werkgroep te spreken krijgen. Later is het advies online gezet, zonder dat wij dat van tevoren wisten.’

Van den Haak: ‘Pas tijdens het gesprek met het college begin april kregen we te horen wat de bezuinigingen inhielden.’

Welke besparing zou het instituut wel aankunnen?

Van den Haak: ‘We hopen dat de bezuiniging wordt gereduceerd tot maximaal 15 of 20 procent. Dat zou nog steeds veel impact hebben, maar op een of andere manier moeten we het daarmee kunnen redden.’

Peycam: ‘We begrijpen dat we moeten bezuinigen en doen dat ook. We willen onze samenwerking met andere organisaties binnen de universiteit verder versterken. Het plan is ook om ons bestuur diverser te maken, denk aan diplomaten en beleidsmakers.’

Bedner: ‘We willen het college graag opnieuw uitleggen hoe schadelijke deze bezuinigingen zijn en we bieden een alternatief, waaraan ook een kostenbesparing is gekoppeld.’

Van den Haak: ‘Ik hoop dat er een mogelijkheid komt tot een dialoog. Nu is het eenrichtingsverkeer.’

Peycam: ‘Neem ons serieus. We blijven ons verzetten en krijgen heel veel steun. Veel organisaties en instituten gaan druk uitoefenen als het college het inhoudelijke gesprek niet aangaat.’

‘De toon van het gesprek was ehm... bijzonder. Heel dwingend’

Remco Scherpenhuizen van Quintus-dispuut Via Nostra

‘Toen er haren op mijn stinkende kilt groeiden werd mijn moeder boos en heeft zij hem gewassen’

SSR-gezelschap de Bokkerijders, van links naar rechts: Thijs Vos, Kevin Lammersen, Pepijn van Loon, Cedric Keultjes en Joost Weggemans

Elke vlek vertelt een verhaal

Met trots (en soms afgrijzen) dragen studenten beschimmelde truien, gore broeken en stinkende polo's. Wassen is verboden, want daarmee spoel je alle herinneringen weg. 'Ik heb mijn kilt één keer gestoomd, want toen had ik schurft.'

DOOR EMMA VAN KALMTHOUT
FOTO'S TACO VAN DER EB

Wehbben hier inderdaad geen onderbroek onder aan', zegt Pepijn van Loon (21, Artificial Intelligence en Gameplay Programming). In de tuin vol lege kratten bier en een verdwaalde kapotte ijskast trekt hij een halve liter Grolsch open. Wijdbeens gaat hij op een van de kratten zitten waardoor alles onder zijn kilt nog nét aan de verbeelding wordt overgelaten. 'Doe jij effe een sjerp-adje, dat is wel iconisch. Dan krijg je zo'n 23 jaar aan ongewassen herinneringen binnen', zegt Bokskanselier Cedric Keultjes (24, rechten en Ruslandkunde) tegen de sjaars. Doordat Keultjes de voorzitter, ofwel Bokskanselier, is van het SSR-gezelschap de Bokkerijders draagt hij naast een kilt, das, *sporrán* (buidel) en geitenwollensokken ook een sjerp die in 2002 door een van de oprichters is gemaakt.

'Hij is nog niet beschimmeld, maar hij ruikt niet bijzonder fraai. Iedereen die bij het gezelschap wil horen moet een sjerp-adje doen. We gieten bier door de sjerp heen en diegene moet het volledige biertje opdrinken. Maar dit is ongeacht of hij uiteindelijk bij het gezelschap wordt ingestemd of niet.' Het is half drie's middags maar de vijf Bokkerijders zitten al goed in de olie. De jongste van het stel houdt zich op de achtergrond en slaat het verzoek voor het sjerp-adje, na een aantal mislukte pogingen om hem te overtuigen, vriendelijk af. Verenigingskleding is niet weg te denken uit de Leidse modewereld. Elke borrelavond worden studentenhuizen en sociëteiten omgetoverd tot catwalks waar de meest bijzondere stukken tentoon worden gesteld. Studenten pronken

met hun zelfontworpen en soms zelfgemaakte *merch*. Van dassen en jassen tot overalls, broeken en zelfs kilts. Maar er is iets bijzonders wat bijna al deze kledingstukken gemeen hebben: ze zijn vrijwel altijd vies. En dat is precies de bedoeling. 'De trui van mijn dispuutsgenoot was helemaal groen geworden van de schimmel', aldus Remco Scherpenhuizen (24, rechten). 'Als hij dat zou aantrekken zou hij oprecht ziek worden. Maar in de wasmachine gooien was geen optie. Je mag je trui absoluut niet wassen, dat is de regel. Hij heeft toen heel stiekem geprobeerd het eraf te halen met een beetje water, want het was wel echt heel goor.' Ook Scherpenhuizen heeft zijn eigen zwart witte rugbytrui in de vijf jaar dat hij bij het Quintus-dispuut Via Nostra zit nog nooit gewassen. 'Het idee erachter is dat je niet alle herinneringen wegspeelt die je met je maten hebt gemaakt op de borrel en bij andere activiteiten.' Bij veel disputen en gezelschappen is deze niet-wassen-regel heilig. Ook de vrouwen van het Quintus-dispuut Sté Amé weigeren hun (ooit) witte schildersbroeken in de wasmachine te stoppen, omdat 'achter elke vlek een ander verhaal zit'. De inmiddels donkergrijze broek van 'Steamie' Sara Williams (20, gezondheidswetenschappen) hangt aan haar trap. Het vormt een groot contrast met de rest van haar schone opgeruimde kamer. 'Mijn broek is één grote gore vlek geworden. Ik weet echt niet meer welke verhalen er achter al die vlekken zitten', geeft ze toe. 'Op de eerste borrel wordt je broek gelijk helemaal vies. Ouderejaars zeggen dan voor de grap: "Ga

maar zitten". Dan word je door een borrelzaal van Quintus over de vloer gesleept door alle tjak, wat meteen wordt opgenomen door de dikke stof van je broek.' Het vormt de perfecte voedingsbodem voor schimmel, volgens Williams. 'Wij mogen er één keer per jaar mee onder de douche als de Witwinterborrel is geweest', zeggen Maartje (21, wiskunde) en Isabelle (20, Security Studies) van het Augustijns vrouwen gezelschap Medusa (die niet met achternaam in de krant willen). Op de borrel dragen zij een groene broek met het dispuutslago erop en een van hun zelfontworpen shirts. De Witwinterborrel wordt georganiseerd door mannengezelschap Carpe Noctem. Zij toveren borrelzaal de Saint dan om tot een winterparadijs door met witte latex te gooien. 'Alleen daarna mogen wij onze broek schoonmaken, omdat hij anders nooit meer groen wordt', vertelt Maartje. Ook bij de Bokkerijders is het niet gebruikelijk om de kilt te wassen, zegt Keultjes. 'Bovendien is het bijna onmogelijk door alle plooiën die in de achterkant zitten en omdat hij van wol is. Het is heel veel gezeik en de eerstvolgende borrel zit hij toch weer helemaal onder het bier. Je ziet bij de meeste oudere kilts dat ze zo goed als recht op kunnen staan.' Maar, geeft de Bokskanselier toe: 'Ik heb mijn kilt één keer gestoomd, want toen had ik schurft.' Na die ontboezeming volgen er meer. 'Na de borrel flinker ik dat ding dronken ergens in een vochtig hoekje van mijn kast', zegt Van Loon. 'Drieënhalve week later pakte ik 'm eruit en was de hele voorkant bepluisd. Toen er haar op begon te groeien en mijn moeder boos was omdat het zo erg stonk heeft zij hem gewassen.' >

Isabelle (links) en Maartje van het Augustijns vrouwen gezelschap Medusa

Sara Williams van het Quintus-dispuut Sté Amé

› 'Het is traditie, maar er zijn ook grenzen,' zegt Williams. 'Bij Sté Amé mag je je broek altijd wassen als je doorgelekt bent. Een keer per jaar hebben we strandborrel met Da Vinci, een mannen-dispuut van Quintus, en dan gaan we met z'n allen de zee in. Maar of je broek daar echt schoner van wordt...'

Zo'n gezamenlijk wasmoment geldt bij meer disputen als enige uitzondering op de regel. 'Op donderdagmiddag tijdens de El Cid is heel Via Nostra samen op Quintus. Dan worden er anytime-gegeven voor een frisse duik in de gracht. Op die middag springen er altijd wel twintig gasten van het dispuut met hun trui het water in', vertelt Scherpenhuizen.

Net als de vrouwen van Sté Amé gaan de mannen van Via Nostra tijdens een mid-lustrumreis met zijn allen de zee in met hun trui. 'Dat zijn twee momenten waarop je je trui sowieso "wast".'

Voorheen wasten de Bokkerijders jaarlijks tijdens de introductieweek van ssk hun kilt in 'een of ander goor meer'. 'Maar sinds kort is er geen meer meer', zegt Van Loon. 'Dus nu wordt 'ie gewoon niet gewassen.' Volgens Keultjes is het alternatief om tijdens de laatste borrel van het jaar in de gracht bij het Plantsoen de kilt te wassen door ermee te gaan skinny dippen.

Maar waar bewaar je dan die beschimmelde broek, trui of ander stuk kleding? 'Ik weet dat sommige Steamies hem in de zomer in de vriezer leggen', vertelt Williams. 'Dan schimmel hij niet. Het risico is wel dat je na de zomer bent vergeten waar je broek is.'

Bokkerijder Joost Weggemans (23, geschiedenis) hangt zijn kilt gewoon in zijn kast tussen alle andere kleding. 'Ik deed een keer mijn kledingkast

open en toen kwamen er drie motten uit gevlogen. Dat is best wel smerig eigenlijk.'

'Er zit toch een soort trots aan', zegt Maartje. 'Hoe goorder en versletener je broek is, des te vaker je erbij bent geweest en hoe meer herinneringen je hebt met Medusa.' 'Je loopt ontgroening voor die groene broek, die moet je verdienen. Daar doe je het uiteindelijk allemaal voor', aldus Isabelle. Ze zijn wel blij dat zij een keer per jaar met hun broek onder de douche mogen. 'We hebben namelijk ook gehoord dat er iemand van een ander dispuut een open wond had die enorm ging ontssteken toen er zo'n vieze broek overheen zat.' Ondanks de slechte staat en de afgrijpselijke geur van hun kleding hechten de studenten er toch veel waarde aan. 'Ik draag er altijd nog wat onder', vertelt Williams. 'Dat ding mag mijn huid echt niet aanraken, daar reageert het niet goed op. Maar als ik tijdens een diesdiner tachtig vrouwen zie staan

in dezelfde broek ben ik allang vergeten hoe goor het eigenlijk is en vind ik het fantastisch.' 'Aan het einde van de Via Nostra-ontgroening krijg je op een best zwaar moment die trui in handen gedrukt', zegt Scherpenhuizen. 'Dat is het begin van jouw tijd bij het dispuut'. Voor veel studenten is het dus ook een herinnering aan alle ontberingen die ze hebben moeten doorstaan. Bij de Bokkerijders kan de ontgroening soms wel negen maanden duren. 'Het moment dat je die kilt krijgt, is een soort verademing', zegt Keultjes. 'Dat is bevrijding.'

Vandaar dat alle studenten zweren hun dispuutskleding altijd te zullen bewaren. Ook Weggemans gooit zijn kilt nooit weg, zegt hij nadat hij een Smirnoff Ice achterover heeft geslagen. 'Ik bewaak hem met mijn leven.'

Ga altijd het gesprek aan

Er is veel meer nodig om het aantal zelfdodingen te verminderen, zegt Renske Gilissen, bijzonder hoogleraar suïcidepreventie. 'Ik hoop echt dat we veel meer mensen kunnen helpen.'

DOOR VINCENT BONGERS
FOTO JOOST MARCELLIS

'Het is helaas nog steeds een groot taboe', zegt Renske Gilissen. 'We horen vaak dat mensen zich schamen voor suïcidale gedachten, dat ze het gevoel hebben het alleen te moeten oplossen. Hierdoor zoeken ze ook niet altijd hulp. Die schaamte speelt vaker bij mannen dan bij vrouwen.' Ook lang niet iedereen weet hoe te reageren op een persoon die denkt aan zelfdoding. 'Als het vermoeden er is, vragen ze er misschien niet naar omdat ze niet weten wat ze moeten doen als iemand "ja" zegt op de vraag of ze suïcidale gedachten hebben.' Gilissen geeft leiding aan de onderzoeksafdeling van de organisatie 113 Zelfmoordpreventie en hield vorige week haar oratie als bijzonder hoogleraar suïcidepreventie. Ze maakt zich grote zorgen over het hoge aantal suïcides. 'Er zijn er 5 per dag in Nederland. Als je kijkt naar pogingen die niet fataal aflopen, komt dat zo'n 20 tot 25 keer vaker voor. Het gaat om ruim 100 zelfdodingspogingen per dag, waarvan 45 gevallen op de spoedeisende hulp terecht komen. En dan gaat het slechts om schattingen, want veel pogingen blijven onder de radar.' Zelfdoding komt drie keer vaker voor dan dodelijke

ongevallen in het verkeer. 'Het is de hoogste tijd dat we hier echt meer tegen gaan doen. Je ziet dat het steeds serieuzer wordt opgepakt, maar we zijn er nog lang niet. Suïcidepreventie staat nog in de kinderschoenen als je het vergelijkt met bijvoorbeeld de inzet op verkeersveiligheid. Het naar beneden brengen van het aantal suïcides is een enorme drijfveer voor mij. Ik hoop echt dat we veel meer mensen kunnen helpen.' De meeste suïcides komen voor bij mannen van middelbare leeftijd, legt Gilissen uit. 'In die groep zien we vanuit de meeste gevallen. Zelfdodingen komen 14,5 keer vaker voor bij mannen van middelbare leeftijd die alleen wonen en psychische problemen hebben dan in andere groepen. Het totaal aantal zelfdodingen neemt niet toe maar bij jongeren zien we een zorgelijke stijging zowel bij de suïcides als bij pogingen. Het gaat dan zowel om tieners als twintigers.' Gilissen onderzoekt de oorzaak van deze stijging. Een eenduidig antwoord is er niet. 'Er is niet één reden waarom iemand een poging doet en dus ook niet waarom er nu een toename is. Wat we horen van jongeren met suïcidale gedachten is dat prestatiedruk, eenzaamheid en onzekerheid over de toekomst een rol spelen.'

De invloed van sociale media is ook lastig in beeld te brengen. 'Bijvoorbeeld de negatieve loops waar mensen in terecht komen op TikTok en andere sociale media. Als je eenmaal in zo'n algoritme zit, komt de negatieve content steeds terug. Een ander probleem is dat het altijd doorgaat. Als je op school gepest werd, was je thuis veilig. En nu kan dat blijven doorgaan in bijvoorbeeld appgroepen.' Anderzijds kunnen sommige mensen zich minder eenzaam voelen dankzij sociale media. 'Het heeft niet alleen maar negatieve invloed.' 113 Zelfmoordpreventie is enorm gegroeid in de laatste jaren. 'Je kunt bij ons geheel anoniem in gesprek gaan, zowel via de chat als de telefoon. We bieden ook gratis online coaching en therapie aan via onze website 113.nl. De organisatie is vijftien jaar geleden opgericht en steeds meer mensen weten ons te vinden. We hebben nu gemiddeld ruim vijfhonderd gesprekken per dag, gisteren zelfs negenhonderd.' De gesprekken zijn effectief. 'Hulpvragers ervaren bijvoorbeeld minder hopeloosheid en een grotere

wil om te leven na afloop van een gesprek. We krijgen ook weleens brieven en reacties op sociale media met teksten als "113, jij hebt mijn leven gered." Er zijn meer sites die hulp voor jongeren bieden. 'Injebol is een site waar je terecht kunt voor mentale gezondheid in de brede zin. Ikvoelmerot.nl is iets specifiek en richt zich op somberheid en depressie.' Ook als je in een studentenhuus woont en merkt dat het niet zo goed gaat met een huisgenoot is het goed om een gesprek aan te gaan. 'Iedereen kan een rol spelen in preventie. We hebben een gratis training van een uur ontwikkeld om het gesprek te leren. Op vraagmaand.nl leer je welke vragen je kan stellen en hoe je kan reageren als iemand denkt aan de dood.' Het allerbelangrijkste is dat je in zo'n gesprek de problemen serieus neemt. 'Luister echt, vraag door en durf het heel concreet te maken: "Oké, je zegt dat je aan de dood denkt, maar hoe vaak? En heb je dan ook al een plan om jezelf iets aan te doen? Weet je dan ook al hoe?"' Belangrijk is ook om niet te snel met oplossingen te komen. 'Je kunt wel aanbieden om samen hulp te gaan zoeken: "Volgens mij is het wel belangrijk dat je naar je huisarts gaat om dit te bespreken. Zal ik anders met je meegaan?"' Als iemand op het punt staat om een poging te doen, is het zaak om 112 te bellen.' Op allerlei niveaus kan er meer gebeuren. 'Als er iemand na een suïcidepoging bijvoorbeeld bij een ziekenhuis komt, moet er wat mij betreft altijd nazorg zijn. Het komt helaas nog voor dat zij zonder psychische hulp naar huis worden gestuurd.' Ook universiteiten kunnen meer actie ondernemen. 'Bijvoorbeeld met beleid of een routekaart met wat te doen als er een student suïcidaal is. Het is essentieel dat je weet welke stappen je moet ondernemen. Internationale studenten hebben niet altijd een huisarts en hun ouders zitten vaak in het buitenland. Wat doe je dan? Ook daar is een goede routekaart noodzakelijk. We moeten echt meer gaan doen met de kennis die we hebben.'

Denk jij aan zelfdoding? Je bent niet alleen. Neem contact op met 113 Zelfmoordpreventie via www.113.nl of bel 113 (lokaal tarief) of 0800-0113 (gratis)

Studenten kunnen niet rustig bellen, bidden en werken

Geesteswetenschappen heeft te weinig plekken voor studenten om rustig te kunnen bellen, bidden en werken, klagen faculteitsraadsleden. 'Waarom is de gebedsruimte zo streng beveiligd?'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Studenten in de faculteitsraad van Geesteswetenschappen hebben kritiek op de faciliteiten in het Herta Mohrgebouw, het Lipsius en de UB. Ze vinden dat er te weinig ruimte is om ergens rustig te kunnen bellen of vergaderen.

'Of je gaat op een plek zitten waar je stil moet zijn, en dan stoor je de anderen. Of je zit op een plek waar je vrijuit mag praten, maar daar is dan veel achtergrondrumoer', zei voorzitter van de faculteitsraad Susan van Grol al in april. Zij vroeg het faculteitsbestuur toen of de twee belcellen in het Herta Mohr-gebouw, die uitsluitend te reserveren zijn voor medewerkers, ook voor studenten kunnen worden opengesteld. Uit een recente enquête blijkt bovendien dat slechts 12 procent van de medewerkers van die cellen gebruikmaakt. Bestuurslid Saskia Goedhard beloofde daarnaar te kijken, maar tijdens de laatste faculteitsraad bleek dat de cellen alleen voor medewerkers beschikbaar blijven, tot teleurstelling van de studentgeleding. 'We hebben nu dus nog steeds geen oplossing voor studenten die ergens rustig moeten bellen', reageerde raadslid Boris van Tuijl. Goedhard: 'We gaan in ieder geval kijken of we in het nieuwe Aleida Nijland-gebouw wel belcellen kunnen neerzetten die we ook openstellen voor studenten die in een commissie of medezeggenschap-sorgaan zitten.'

'Dus tot het Aleida Nijland wordt gebouwd, zijn er geen specifieke plekken voor studenten waar ze kunnen bellen of Teamsen?' vroeg studentraads-lid Max Koonen. Goedhard: 'Daar lijkt het wel op ja.' Ze zei wel te gaan informeren hoe andere faculteiten dit oplossen. 'Ik kan me niet voorstellen dat alleen studenten van Geesteswetenschappen deze vraag hebben.' Raadslid Jan Sleutels voegde eraan toe dat medewerkers in andere gebouwen ook nergens rustig kunnen bellen. 'Ik werk in het PJ Veth-gebouw en deel mijn kamer met collega's. Daar heb ik ook geen ruimte om privé te bellen of te Teamsen. We kunnen wel twee kamers reserveren, maar die zijn bijna altijd bezet. Het is dus niet alleen een probleem dat specifiek voor studenten geldt.' De studenten hadden meer kritiek. Van Grol: 'Er is een stiltegebedsruimte in het Lipsius, maar om daar toegang toe te krijgen moet je je Lu-Card heel vaak updaten. Waarom is die ruimte, die voor alle studenten en medewerkers beschikbaar is, zo streng beveiligd?'

'Er hangt zelfs een bordje op de deur waarop staat dat de deur open moet blijven, zodat mensen altijd naar binnen kunnen', voegde studentraads-lid Mette Kamerich toe. 'Waarom zit er dan überhaupt een slot op?'

Van Tuijl: 'Het is nu niet goed toegankelijk.' Goedhard wist daar het antwoord niet op, maar zei het te gaan uitzoeken. Tot slot signaleerde Van Grol dat sommige studenten zich tijdens het studeren niet goed kunnen concentreren door omgevingsgeluiden. 'Binnen de commissie student affairs kwam ter sprake dat studenten last hebben van tikgeluiden op laptops. Is het mogelijk om in samenspraak met de UB te regelen dat er een elektronicavrije studieruimte komt waar het volledig stil en er minder afleiding is omdat er geen elektronica zijn toegestaan?' 'Voor studenten met sensory issues is het wel fijn als zij ook een fijne plek hebben om te studeren en niet de hele tijd door getik op toetsenborden worden afgeleid', voegde Van Tuijl toe. Assessor van het faculteitsbestuur Nova Verkerk zei contact met de UB op te nemen om hierover te praten.

De Siachengletsjer wordt geclaimd door zowel India als Pakistan

Het is altijd crisis in Kasjmir

Sinds 1947 leidt het grensconflict rond Kasjmir tot aanslagen, spanningen en oorlogen. Carolien Stolte legde tijdens het actualiteitencollege uit waar de wortels van dit probleem liggen. ‘Dit is onoplosbaar.’

DOOR MARCIËLLE VAN DER KRAAN

Op 22 april werd Pahalgam, een bergdorp in het door India bestuurde Kasjmir, het toneel van een bloedbad. Vier gewapende mannen in militaire uniformen openden het vuur. Daarbij kwamen 26 mensen om, vooral hindoes waren doelwit. De aanval bracht het al broze evenwicht in de regio opnieuw aan het wankelen.

Wat volgde waren raketinslagen, artilleriebeschietingen en drone-aanvallen. Vier dagen lang vlamde het oude Kasjmir-conflict tussen India en Pakistan op, met tientallen doden aan beide zijden tot gevolg.

Op 10 mei kwam er door bemiddeling van de Verenigde Staten toch een staakt-het-vuren. Maar in Kasjmir zijn perioden van rust altijd onzeker. In ‘de meest gemilitariseerde regio ter wereld’ blijven de spanningen altijd bestaan, aldus universitair hoofddocent Carolien Stolte. ‘Dit is een probleem met koloniale wortels’, vertelde ze maandagavond tijdens een zogeheten actualiteitencollege over een van de meest slepende grensconflicten. ‘Toen de scheiding tussen India en Pakistan in 1947 onvermijdelijk bleek, hebben de Britten een lijn getrokken. Maar als je kijkt naar hoe het land destijds verdeeld was, zie je een lappendeken bestuurd door lokale vorsten: radja’s, maharadja’s, sultans.

De hindoeïstische maharadja Hari Singh, de laatste van Jammu en Kasjmir, stond daarom in 1947 voor een onmogelijke keuze: aansluiting bij de moslimmeerderheid in Pakistan, het seculiere India of onafhankelijkheid. Na geweld tussen hindoes en moslims koos hij voor tijdelijke autonomie, maar toen Pakistaanse strijders binnenvielen, riep hij het leger van India op de balans terug te brengen. Maar die hulp kreeg hij enkel op voorwaarde dat Kasjmir zou toetreden tot India. ‘En dat gebeurde, met de Eerste Kasjmiroorlog tot gevolg.’ Het conflict werd een van de eerste zaken van de pas opgerichte Verenigde Naties. ‘De Veiligheidsraad bemiddelde uiteindelijk in een wapenstilstand en komt met het besluit dat, omdat er geen duidelijke politieke oplossing voor dit conflict is, de bevolking van Kasjmir zelf moet stemmen over het lot van deze regio.’

Die volksraadpleging verloopt zo moeizaam, dat het vertrouwen erin verdwijnt en het volk nooit om een stem wordt gevraagd. ‘Zelfs in 2025 voelt de bevolking van Kasjmir zich niet gehoord.’

Een van de strijdpunten is de Siachengletsjer, die door beide partijen wordt geclaimd. ‘India wil dat gebied absoluut niet opgeven. Als het dat doet, ontstaat er namelijk een directe doorgang tussen Pakistan en China in Kasjmir. En Pakistan en China zijn bondgenoten van elkaar.’ Het gebrek aan zoetwaterbronnen zorgt ervoor

dat de spanningen nog verder oplopen. ‘In 1960 werd het Indus-Waterverdrag ondertekend. Een groot deel van het zoet water waarmee Pakistan zichzelf voorziet, ontspringt in India. Het verdrag besluit welke stromen uiteindelijk naar Pakistan gaan, welke naar India.’

Maar dat verdrag staat door klimaatverandering steeds meer onder druk. ‘In Zuid-Azië is bijna geen zoet water. Voor drinkwater zijn deze landen bijna helemaal afhankelijk van gletsjers in de Himalaya. En die gletsjers smelten. Water wordt steeds belangrijker, maar dat verdrag dus ook.’ ‘India is een onwijs interessant land’, vraagt een man uit het publiek. ‘Toch zie je het maar weinig in het nieuws. Waar komt die desinteresse vandaan?’ Stolte: ‘Aandacht voor India groeit exponentieel. Als ik kijk naar hoeveel aandacht er was voor de eerste verkiezing van president Modi, toen ook de grootste democratische verkiezingen ter wereld, mocht je blij zijn als er een item over werd gemaakt. Dat is nu echt niet meer zo. Het is wel zo – en dat betreurt ik heel erg – dat in Nederland India een zogeheten slecht-nieuws-land is. Alleen als er echt iets gebeurt, vaak iets naars, wordt er veel aandacht aan besteed, terwijl we het natuurlijk hebben over een regio waar een kwart van de mensheid huist. Daar zou meer reguliere aandacht voor mogen zijn.’

Een jonge man zegt dat India afgelopen mei Pakistan gemakkelijk kon aanvallen, zonder dat Pakistan een tegenreactie gaf. ‘Daarmee toont Pakistan zich angstig voor escalatie. Is dat een analyse die jij deelt?’

‘Pakistan heeft er veel in geïnvesteerd om niet als agressor te worden gezien,’ aldus Stolte. ‘Toen de aanslagen werden opgeëist door een groep die vanuit Pakistan opereerde, distantieerde de regering zich direct. India rekende het Pakistan toch aan. Maar juist daarom kan Pakistan blijven zeggen: “Wij zijn niet de agressor”, en dat is in een escalerend conflict een belangrijke kaart om zo lang mogelijk vast te houden. Dat is niet alleen angst, maar ook strategie. Bovendien is India’s leger veel sterker dan dat van Pakistan. India heeft het tweede grootste leger en is qua slagkracht het vierde leger ter wereld. De machtsverhoudingen liggen scheef en dat weet Pakistan natuurlijk ook.’

‘In mijn ogen is het kernprobleem religie’, zegt een zichtbaar geëmotioneerde toehoorder. ‘Daar heeft u het niet over gehad. Dat begon met de overheersing van de hindoe gemeenschap door de moslims in de jaren 1000. Hindoes werden uitgeknepen, onderdrukt en uitgebuit. De maharadja was hindoe en koos voor India, daar ligt het fundament voor het conflict. U wilt als historicus geen voorspellingen doen. Dus ik doe het voor u. Dit probleem is onoplosbaar. En dat komt door religie.’

Stolte: ‘Het heeft zeker met religie te maken, maar niet alleen. Als je vraagt aan de moslim gemeenschap in Kasjmir wat die wil, hoor je heel veel verschillende meningen. Dus ook als je kijkt naar een groep, kom je tot de ontdekking dat het helemaal geen groep is. Ik ben bang dat u gelijk heeft en dat dit probleem onoplosbaar is. Ik zou willen dat we een oplossing hadden.’

Het komt niet meer goed met Israël

Radicalisering van rechtse politici in Israël zet de democratie onder grote druk, constateert politicoloog Mateo Cohen.

‘De huidige regering is zo extreem dat ik de kans groot acht dat er nooit meer vrije verkiezingen zullen zijn.’

DOOR ELSE VAN DER STEEG
FOTO OREN ROZEN

Er bestaan veel misconcepties over de politieke situatie in Israël, ziet Mateo Cohen. Het land wordt steeds minder democratisch, en steeds extremer, maar dat proces is al jaren geleden in gang gezet. Die ontwikkeling is cruciaal: niet alleen om beter inzicht te krijgen in Israël, maar ook om andere instortende democratieën beter te begrijpen. ‘Ik moet voorzichtig mijn woorden kiezen’, zegt Cohen. ‘Ieder woord dat ik gebruik kan bewust anders worden geïnterpreteerd door rechtse politici in Israël.’ Linguïstiek is een van de tactieken die zij veelvuldig toepassen, beargumenteert hij in zijn boek *Radicalized Conservatism in Israel* dat hij vorige week in Wijnhaven presenteerde.

‘In 2018 stemde Likoe, de partij van Netanyahu, over het annexeren van illegale nederzettingen in de Westelijke Jordanoever. Maar in die stemming ging het niet over “annexeren” of “illegale nederzettingen”. Ze hadden het over het “bevrijden van Judea en Samaria”.

In het boek bespreekt de politicoloog hoe de conservatieve rechter-vleugel gaandeweg is geradicaliseerd. ‘Er zijn zoveel misconcepties over hoe de maatschappij in elkaar steekt. Israël is geen homogene maatschappij. Zo horen we in de media bijvoorbeeld generalisaties over “de zionisten”, maar dat is niet één groep.’ Al sinds voor de stichting van de staat Israël zijn zionisten verdeeld over de mogelijkheid tot landverdeling met Palestijnen. Het gaat hier over ideologische kloven, zoals ook die tussen bijvoorbeeld progressieve en conservatieve groepen.

‘Likoe presenteert zichzelf bijvoorbeeld als een seculiere centrumrechtse partij en staat vanaf de grondlegging achter de een-staat-ideologie: het idee dat Joden in Israël niet akkoord gaan met het verdelen van het land en het stichten van een Palestijnse staat.’ De partij hangt het ‘revisionistisch zionisme’ van Ze’ev Jabotinski (1880-1940) aan. ‘Toen ik zijn ideologieën onderzocht, vond ik een interessante poging tot balans: aan de ene kant zeer militante traditionalistische, nationalistische en zelfs racistische posities, maar aan de andere kant zat er een poging in om liberale waarden te bewaren, ook individuele rechten voor Palestijnen. Hij suggereerde om in een toekomstige Joodse staat, altijd een Arabisch Palestijnse president of premier te hebben.’

In 1977 kwam Likoe voor het eerst aan de macht. ‘Oprichter Menachem Begin was een paramilitaire figuur, nationalistisch, traditionalistisch en religieus. Maar ook hij probeerde samen te werken met de liberale facties van het zionisme. Jarenlang zette hij zich in voor gelijke rechten voor iedereen binnen de een-staat-ideologie.’ ‘Maar onder Netanyahu stort deze poging tot balans in. Hij zoekt geen conservatieve liberaal-traditionalistische balans en biedt geen ruimte voor Palestijnen binnen zijn idee van één Israëli-sche staat, in tegenstelling tot zijn voorgangers die daar wel voor openstonden. Toen Trump suggereerde om tachtig procent van de inwoners van Gaza te verplaatsen, bijvoorbeeld naar Jordanië, preees Netanyahu dit idee. ‘Het idee van volledige uitzetting vindt zijn oorsprong in de radicaalrechtse en neofascistische hoek van de Israëli-sche politiek.’

Netanyahu bespreekt dit idee al sinds de jaren zeventig in boeken en tijdens bijeenkomsten. ‘Het is een radicaal idee dat ook de vredesovereenkomsten met Jordanië in gevaar zou brengen, want

Protest tegen omstreden wet van premier Netanyahu waarmee hij de rechterlijke macht wilde terugdringen, maart 2023.

‘Het idee van volledige uitzetting van Gazanen komt uit neofascistische hoek’

dit idee gaat recht tegen die overeenkomst in.’

Die een-staat-ideologie is de *raison d'être* van Israëli-sche rechts, zegt Cohen. Daar hoort een annexatie van de Westelijke Jordanoever bij. In de beeldvorming, zoals de linguïstieke keuzes, wordt dit ideaal van één staat constant gevoed. ‘Zo is het gesprek over conflictbemiddeling langzaam verschoven naar een gesprek over conflictmanagement. Op die manier hoeven ze niet te praten over het oplossen van conflicten, en kunnen ze ze zelfs in stand houden of starten. Men gebruikt bijvoorbeeld ook vaak de term “Palestijn” niet, om zonder het te benoemen hun bestaansrecht als volk uit te vlakken.’

Netanyahu gebruikt ondertussen ook minder subtiële tactieken om zijn geradicaliseerde agenda door te voeren. ‘Netanyahu staat terecht voor corruptie, waaronder omkoping. Dat hangt allemaal samen met zijn poging om de politieke media in Israël te hervormen en te beïnvloeden ten gunste van de een-staat-ideologie van de regering en zijn publieke imago. Hij probeerde ook de rechterlijke onafhankelijkheid volledig aan banden te leggen, zogenaamd om gebruikelijk activisme te bestrijden. Zo probeerden ze conservatisme en conservatieve waarden te gebruiken om een regeringsvorm te bereiken die, zou ik zeggen, niet meer democratisch is, want een democratie kan niet functioneren zonder een duidelijke scheiding der machten en een beperkte uitvoerende macht.’

Dit democratische verval is niets nieuws, volgens Cohen, het begon al in 2011. Toen werd het verboden om illegale nederzettingen in Israël te boycotten. ‘Het werd gerechtvaardigd door te beargumenteren dat het van belang is voor het beschermen van de nationale soevereiniteit en de natiestaat. Maar dit is wederom schijnbaar

gematigde taal die een radicale stelling verhult.’

Het ziet er niet goed uit voor de democratie in Israël, vreest Cohen. ‘Theoretisch gezien kan het Israëli-sche rechts weer gematigder worden en rechten van Palestijnen respecteren. Maar ik denk niet dat dit gebeurt. Er zijn over een of anderhalf jaar verkiezingen. Net als in Nederland doen daar zo’n vijftien à twintig partijen aan mee: het zou kunnen dat een andere partij wint en de koers van het land verandert. Maar ook daar ben ik pessimistisch over. Omdat de huidige regering zo extreem is, is de kans groot dat Israël nooit meer vrije en open verkiezingen zal kennen.

‘Als we optimisme zoeken, moeten we dat vinden in de democratie zelf, in ons vertrouwen dat mensen rationele beslissingen nemen en goed van fout scheiden. En als ze het gevoel hebben dat hun stem wordt weggenomen, zich daartegen verzetten en daar tegen protesteren.

‘Toen de overheid probeerde het rechtssysteem overhoop te gooien, gingen mensen massaal de straat op. Honderdduizenden mensen protesteerden week na week tegen dit plan. Ter vergelijking: toen de democratie in Hongarije in verval raakte, waren er een paar keer enorme protesten, maar die waren niet consistent. In de Verenigde Staten, waar ook een vergelijkbaar proces gaande is, lijkt men in een staat van shock te verkeren.

‘Het helpt als we de complexiteit van het proces van radicalisering van een gangbare stroom, zoals het conservatisme, binnen een democratie beter begrijpen. Dan kunnen we meer doen om het te voorkomen.’

Mateo Cohen, *Radicalized Conservatism in Israel*. Amsterdam University Press, 320 pgs, €54,95

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071–527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl of
weekbladmare@protonmail.com
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Mastodon @weekbladmare@mastodon.online
Bluesky @mareonline.nl
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 5.000

Hoofredactie:

Frank Provoost:
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie:

Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Marcjelle van der Kraan
m.w.s.van.der.kraan@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl

Else van der Steeg
e.h.van.der.steeg@mare.leidenuniv.nl
Andrew Vanderleek (stagiair)
Emma van Kalmthout (stagiair)

Medewerkers:

Emiel Beinema | Lente van den Berg | Remco Breuker | Lisa
Boshuizen | Josette Daemen | Lorenzo Gerritsen | Mathijs de
Jong | Pol Koopman | Henrik Laban | Zahra Menguellati

Art direction en vormgeving:

Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl
Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan
Illustraties: Bas van der Schot | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk**Advertenties:**

Bureau van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem,
Telefoon 023 – 571 47 45, E-mail sales@bureauvanvliet.com
bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad:

Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter)
| Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does
| Annemarie Drahmnn | Nour ElDin Emara | Rosanne
Hertzberger | Hermelijn Smits

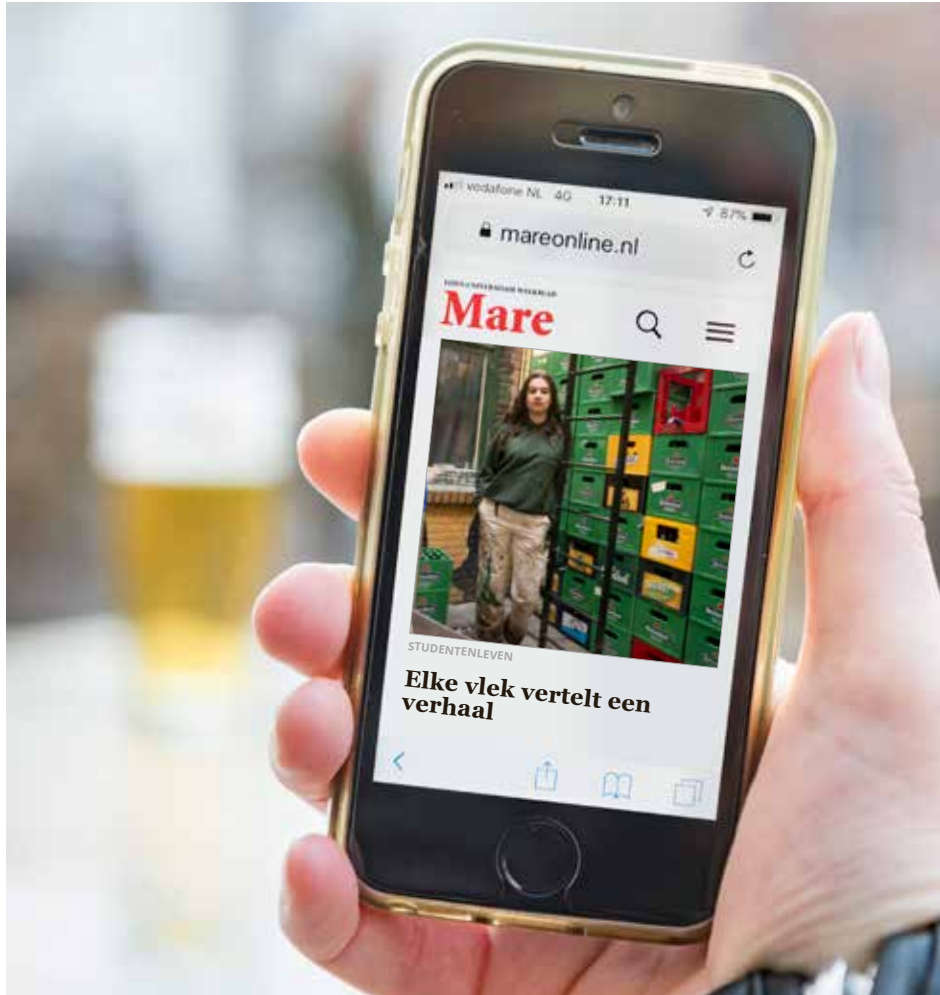
MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,– per 30 woorden, op-
gegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maan-
dag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doelein-
den worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken
worden aangeboden die de waarde van €4.500 te boven gaan

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per
week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties
of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs**, 11 leer-
lingen. Groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Nederlands,
brugklas mavo-havo. *Nederlands, 4 havo. *Nederlands, spel-
ling, 2 vwo. *Mbo student, niveau 4 Engels. *Economie, Engels, 2
vmo basis/kader. *Biologie, Engels, internationale schakelklas.

*Nederlands, Engels, 4 vmbo. *Rekenen, 2 VSO. **Leiden-Zuid**, *5
leerlingen basisonderwijs. *Ook hulp gevraagd bij organisatie
van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswin-
kel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-
5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instan-
ties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,– incl. BTW voor el-
ke vijftientig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op
de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau
van Vliet B.V., Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem, |+31 (0)23-
5714745, info@bureauvanvliet.com

Mis niets en download nu de Mare-app

Blijf op de hoogte van het laatste universiteitsnieuws, lees onze interviews
met wetenschappers en weet wat er speelt in het Leidse studentenleven!

Als het maar niet woke is

Uit angst om te links te zijn, overcompensen talkshows vaak naar rechts. Om de balans te herstellen maakten theatermakers Marthe van Bronkhorst en Jonny Tudor de satirische *Talkshow Talkshow*, die zich ‘toevallig’ meer naar links richt.

DOOR ELSE VAN DER STEEG

Ik zag vorig jaar een fragment van de talkshow *Renze*, vertelt schrijver en theatermaker Marthe van Bronkhorst. ‘Hierin ging het over de snelwegblokkade door Extinction Rebellion. Een van de activisten was uitgenodigd om uitleg te geven over burgerlijke ongehoorzaamheid.’ In de uitzending legde de activist uit waarom hij een snelweg wilde bezetten: protest moet een beetje ontregelend zijn. Die methode was in het verleden ook succesvol, zoals bij protesten voor vrouwenkiesrecht. ‘En echt, hij haalt nog niet adem of hij wordt al onderbroken door twee RTI-journalisten, een politiegagent en een schaatser. Allemaal reageren ze heel negatief. Het zijn trouwens allemaal mannen, ze praten door elkaar heen. Frits Wester begint vervolgens uit te leggen hoe het nou precies zat met dat vrouwenkiesrecht. Het publiek, voornamelijk vrouwen,

zit braaf te luisteren.’ Van Bronkhorst maakte op Instagram een reactievideo waarin ze al deze elementen benoemt. ‘Het hele fenomeen talkshow is van Atot Zzo opgezet, dat het eigenlijk de status quo bevestigt en niet echt de macht bevraagt. Dat begint al bij welke gasten er worden uitgenodigd. Het idee is dat je voorstanders en tegenstanders moet uitnodigen, maar bijna altijd is een van de groepen in de minderheid en die wordt vervolgens overschreeuwd. ‘Je hebt op tv nu een kleurenpalet van allemaal rechtse talkshows. Talkshows zijn bang om links genoemd te worden, verwijten te krijgen als “niet neutraal”, “woke gedoe.” Ze pretenderen neutraal te zijn, maar zijn eigenlijk rechts.’ Haar Instapost ging viraal in Nederland. Zo kwam ze in contact met theatermaker Johnny Tudor. ‘We dachten: iemand moet dit op de hak

nemen, want dit kan toch niet de enige serieuze nieuwsduiding zijn die we hebben? In talkshows wordt in jip-en-janneke-taal gebabbeld over het nieuws, ook met mensen die er niet per se verstand van hebben, zoals een schaatser. ‘Als iedereen kan zeggen “wij zijn neutraal”, kunnen wij dat met de *Talkshow Talkshow* dus ook doen. En welke zichzelf respecterende talkshow heeft nou geen huisband? Onze keuze is gevallen op Woody Grooves, een band die activistische synthpop maakt. Maar we hebben de band echt alleen maar uitgekozen op zijn kwaliteit, dat ze ook activistisch zijn, is gewoon toevallig.’ Ze haalt een ander voorbeeld aan van hoe het niet moet. ‘In de net nieuwe Talkshow *Goedenavond Nederland*, ging een van de eerste uitzendingen over *self-made* miljonnairs. De miljonaire die aanschoof, kreeg vier keer applaus, één keer nadat presentator Welmoed Sijtsma “You Go, Girl”, tegen haar zei. Geen woord ging over de keerzijde van mensen die zó rijk zijn, het feit dat ze significant minder belasting betalen dan gewone rijke mensen en minder dan Jan Modaal, of het gegeven dat ze vervuילend leven. ‘In een andere uitzending van hetzelfde programma was dan wél weer veel kritiek op een kinderboekje geschreven voor de viering van 750 jaar Amsterdam. Dat zou te woke en te politiek correct zijn. Er was kritiek dat Kerst en Sinterklaas er niet in stonden. Op de miljonnairs was geen kritiek, hierop wel. En dan hebben we het over een kinderboekje.’ Dus staat het onderwerp van de miljonnairs ook op het programma van de *Talkshow Talkshow*, maar dan met de kritische vragen die Van Bronkhorst miste in *Goedenavond Nederland*. Ook de woningcrisis wordt besproken. ‘Vaak hoor je *catch phrases* als “het zit vast” en “het land is vol”. Wij richten ons op wat eraan gedaan kan worden.’

Aan tafel schuiven een journalist, een beleids- onderzoeker en econoom en een politiek wetenschapper aan. Echte gasten. ‘Het is een soort *scripted reality*. Dat is helemaal niet anders dan een talkshow. Die gebruiken ook voorbedachte vragen, intro’s, hulpvragen en autotocue. Spontane vragen heb je zelden. ‘Tijdens het verkiezingsdebat op sbs 6 mochten bijvoorbeeld “willekeurige” mensen uit het publiek een vraag stellen. Die waren zogenaamd random, maar een van hen, Cindy Slaper, bleek groot pvv-fan, ze had Wilders zelfs ontmoet, de ander, Frank van Gool, had veel geld gedoneerd aan de vvd. Zulke momenten zijn meestal gescript.’ Een ander punt van satire: ‘Ook worden gasten vaak aangedragen als dé expert in een onderwerp, maar vaak zijn dit mensen die toevallig wel politiek rechts zijn. De gasten die wij hebben uitgenodigd in de *Talkshow Talkshow* zijn dat “toevallig” allemaal niet. ‘Toen dinsdag bekend werd dat de coalitie uiteen was gevallen, zat diezelfde ochtend Dilan Yesilgöz bij het programma *Sven op 1* van Sven Kockelmann. Welke gast je uitkiest, is een politieke keuze. Hij had ook een politicoloog kunnen uitnodigen, maar Kockelmann koos ervoor om de leider van een van de coalitiepartijen meteen uit te nodigen. Hij weet dat zij er een belang bij heeft. ‘Gasten worden meer geselecteerd op: wie heeft een lekker citaatje, het moet knetteren, het moet er fel aan toegaan. Maar er wordt weinig nagedacht over: is dit reclame, iemands campagne? Het lijkt te gaan om sensatie, kijkcijfers en clicks.’

Theater de Generator, De Talkshow Talkshow. 5 juni, 19.30. Ticket 3,50 online, 2,50 aan de deur.

Saturday 21 June

Leiden Bio Science Park

Relay race
sign up with a team of 4!

Sign up & more information: universiteitleiden.nl/en/leidensciencerun

‘Romeinse munten kunnen je heel veel vertellen’

DOOR MARIEKE NOLTEN
FOTO TACO VAN DER EB

Hoe ben je bij dit student-assistent-schap gekomen?

‘Bij mijn vorige stage bij het Huis van het boek in Den Haag kwam ik veel Romeinse munten tegen. Dat had ik verteld aan een docent die daarin geïnteresseerd is. Toen we de munten gingen bekijken, kwam toevallig ter sprake dat ze nog een onderzoeksassistent zocht voor haar startersbeurs over muntenverspreiding in het Romeinse rijk rond het jaar 100.’

Wat vind je daar fascinerend aan?

‘Munten zijn veelzijdig, en er zijn er heel veel van. Ze werden echt door iedereen gebruikt, van de hoogste tot de lagere lagen van de samenleving. Het gaf een Romeinse keizer ook de mogelijkheid

om met symbolen een bepaalde boodschap over te brengen.

‘Munten zelf zijn interessant om te analyseren, maar hoe je ze in de grond vindt, kan je weer andere dingen vertellen. Muntvondsten zeggen veel over historische ontwikkelingen, dat laat de recente ontdekking bij Bunnik mooi zien. Daar zijn Romeinse munten gevonden in combinatie met munten van een Keltische koning. Dat kan veel zeggen over de connectie tussen de twee groepen. ‘Als er veel muntschatten begraven werden in de grond, kan dat erop duiden dat mensen bang waren voor crisis of voor binnenvallende roofpartijen. Munten bij rivieren kunnen juist een schenking aan goden zijn voor bescherming of als dank daarvoor.’

Wat onderzoek je zoal in dit project?

‘We weten natuurlijk al veel over Romeinse munten, maar de verplaatsing daarvan heeft weinig aandacht gehad in de wetenschappelijke literatuur. Dit project gaat over de praktische kant. Hoe komt het dat een munt ergens geslagen werd en dan op een totaal andere plek in het Romeinse Rijk terecht kwam? Een student-assistent van archeologie houdt zich bezig met de verspreiding van muntvondsten. Mijn kant van het verhaal is wie deze munten heeft verplaatst, bijvoorbeeld geldwisselaars, bankiers en handelaars. Door grafinscripties en andere inscripties lokaliseer je deze agenten. Je weet alleen niet zeker of die persoon daar ook gewerkt heeft. ‘Een stap verder is dat er een link kan worden waargenomen tussen veel muntverplaatsingen en de aanwezigheid van bepaalde agenten. We zijn nu begonnen met het interpreteren van die data en gaan daarvoor ook de inscripties lezen. Daar gaat veel tijd en kundigheid in zitten. Het gaat om honderden inscripties met bepaalde codes. Je Latijn moet van goed niveau zijn.’

Hoe verschilt dat met studeren?

‘Het lijkt er eigenlijk heel erg op. Je gebruikt dezelfde analytische vaardigheden. Bij vorige baantjes had ik veel administratief werk, dat was een fijne afwisseling van mijn studie en wat geestdodender. Dit werk vraagt veel meer van je, maar is daardoor ook een leukere uitdaging. Met mijn begeleider denk ik na hoe we bepaalde vragen kunnen beantwoorden en hoe we de bronnen daarvoor kunnen gebruiken. Dat doe ik ook bij mijn studie, maar hier gebeurt dat op een veel grotere schaal. Je wordt hier niet gecontroleerd zoals bij een scriptie maar werkt op een directe manier samen met een professional. Dat brengt het onderzoek ook naar een veel hoger niveau dan je gewend bent.’

Hoe vaak denk je aan het Romeinse rijk?

‘Iedere dag. Dat deed ik al veel door mijn studie en nu nog extra door dit onderzoek.’

COLUMN | MATHIJS DE JONG

Ik dacht aan alle keren dat ik ‘hallo’ zei en niemand teruggroette

Een overvolle zaal kersverse eerstejaars rechtenstudenten. Een professor – ik kan mij niet eens meer heugen welke. Stilte. En dan de volgende woorden: ‘Welkom. U bent van nu af aan student rechtsgeleerdheid aan de Universiteit Leiden. Vanaf nu behoort u tot een *universitas*, Latijn voor een *gemeenschap*.’

Stichtelijke woorden die op vrijwel niemand een indruk leken te maken. En toch drongen deze woorden uit mijn eerste jaar zich aan mij op toen ik onlangs de *Verklaring over Academische Vrijheid* las.

Die verklaring, afkomstig van alle rectoren van de Nederlandse universiteiten, leest als een reactie op de huidige ontwikkelingen binnen de academie. Zowel een reactie op de wereldwijd onder druk

staande academische vrijheid, als de spanningen binnen die academie zelf waar ‘protesten en bezettingen soms verhardten’ en ‘gesprekken polariseren’. De verklaring vormt ook een bevestiging van de academische kernprincipes, waaronder het zijn van een plek voor iedereen, een gemeenschap waarvan eenieder deelgenoot is en zich gewaardeerd voelt. Ik dacht aan de jaren uit mijn bachelor. De anonieme colleges met honderden onbekende studenten. De geforceerde tutorklasjes uit het eerste jaar die na dat jaar uiteenvielen. De keren dat ik in mijn tweede en derde jaar bij binnenkomst van een werkgroep ‘hallo’ zei en niemand iets terugzei. Het afleggen van tentamens in grote mensenmassa’s. Ja, een gemeenschap was aanwezig, zij het in de meest basale vorm: wij deelden allen dezelfde interesse.

Maar *gemeenschapszin* was toch ver te zoeken. Velen hadden hun eigen clubjes, verenigingen buiten hun studie, en kwamen naar de werkgroep om hun aanwezigheidskrabbel te scoren. Samen voorbereiden voor de werkgroepen gebeurde amper. En als dat wel gebeurde, was dat uit verplichting voor een bepaalde opdracht.

Docenten draaiden hun les en als er een kritische, uitdagende vraag kwam van een van mijn medestudenten, werd deze vaak afgeserveerd als ‘te ver voerend’, of een vraag die ‘pas in de master’ aan bod zou komen.

Jammer, maar wat wil je met een instituut dat jaarlijks weer duizenden ingeschreven bachelorstudenten telt? Een zekere veranonimisering en bureaucratisering ligt voor de hand. Als een student in een moeilijke privésituatie verkeert, moet deze *zelf* naar de studietoelichting om dat aan te kaarten, omdat deze student anders minder snel gelijk zal halen als hij bij de examencommissie een uitzonderingspositie vraagt voor een te behalen tentamen.

Voor de meeste bachelorstudenten zal deze aanwezigheid van bureaucratie en anonimiteit echter geen probleem zijn: hun rol binnen de gemeenschap is immers om binnen aanzienlijke tijd, met goed gevolg af te studeren.

Dus laten we vooral realistisch zijn. De rechtenstudent mag dan wel deelgenoot zijn van de academische gemeenschap, die gemeenschap is dat niet noodzakelijkerwijs van de student.

Mathijs de Jong is student rechten

‘*Universitas? Ja, het was een gemeenschap, maar wel zonder gemeenschapszin*’